

Plynové sporáky dlhodobo prekračujú limity znečistenia ovzdušia a môžu ohrozovať zdravie detí - ukázala nová štúdia

Príprava jedla na plynovom sporáku bez mechanického vetrania miestnosti môže vážne ohroziť zdravie detí, ktoré v danej domácnosti žijú. [Vyplýva to z novej štúdie organizácie CLASP](#), [Európskej aliancie verejného zdravia](#) a [Organizácie pre aplikovaný vedecký výskum](#). Varenie na plyne podľa odborníkov uvoľňuje zvýšené množstvá oxidu dusičitého, ktoré prekračujú odporúčané [zdravotné usmernenia](#) a [normy](#) niekoľkokrát za týždeň počas celého roka¹. Takéto znečistenie "domáceho" vzduchu môže deťom spôsobiť astmu.

Laboratórne testy Organizácie pre aplikovaný vedecký výskum (TNO) odhalili, že plynové varné dosky produkujú okrem iného aj oxid uhoľnatý, ultrajemné častice a iné znečisťujúce látky, ktoré môžu spôsobiť vážne zdravotné problémy najmä u detí. Počet detí v EÚ s príznakmi astmy, ktoré nadobudli za posledný rok v dôsledku varenia na plyne, sa podľa správy odhaduje na viac ako 700 000. To predstavuje 12 % súčasných prípadov detskej astmy v Európskej únii.

„Ľudia trávajú väčšinu času vo vnútri. Kvalita vzduchu v interiéri môže mať veľký vplyv na naše zdravie a pohodu. Málokto si uvedomuje, aké riziká môžu predstavovať plynové spotrebiče a to, že varenie večere vás môže vystaviť toľkým znečisťujúcim látkam ako pasívne fajčenie. Plynové varné spotrebiče by mali mať rovnaké varovné štítky, aké sú na balíčkoch cigariet. Je povinnosťou predstaviteľov EÚ, aby sa týmito zdravotnými rizikami zaoberali,“ uviedla Christine Egan, riaditeľka organizácie CLASP.

V EÚ používa plyn na varenie viac ako 100 miliónov občanov, vrátane viac ako polovice všetkých domácností v Maďarsku, Taliansku, Holandsku, Rumunsku a na Slovensku. Na Slovensku až 68,5 % domácností varí na plyne, čo predstavuje druhý najvyšší podiel v EÚ, hneď za Talianskom s 68,7 %.

„Ďalší z dôvodov, prečo skončiť s fosílnym plynom. Okrem toho, že zhoršuje klimatickú krízu a stojí za súčasnou energetickou krízou, nám ešte aj preukázateľne ničí zdravie. Nemali by sme vystavovať ľudí znečistenému ovzdušiu z plynu, a to priamo u nich doma. Vláda musí zaviesť kroky, ktoré znížia našu závislosť od plynu a odstránia negatívne zdravotné dôsledky pre tých najmenších a najzraniteľnejších z nás,“ myslí si koordinátorka energetickej a klimatickej kampane Greenpeace Slovensko Barbara Bagiová.

Generálna riaditeľka Európskej aliancie verejného zdravia, Milka Sokolovićová, sa obáva, že by sa kvalita vzduchu v domácnostiach s plynovými sporákmi mohla počas zimy výrazne zhoršiť. Ľudia totiž počas energetickej krízy obmedzujú vetranie, aby ušetrili za teplo.“ Najviac ohrozené

¹ Počas jedného týždňa simulovalo TNO varenie typických európskych jedál na plyne. Boli použité bežné techniky varenia v priemerných kuchynských podmienkach bez použitia odsávača pary s vonkajším odvetrávaním. Vo všetkých simuláciách, kde sa nepoužila mechanická ventilácia, bola vonkajšia hodinová limitná hodnota EÚ 200 µg/m³ NO₂ prekročená v interiéri nad povolených 18 hodín za rok. Napriek tomu, že veľkosť kuchyne hrá úlohu a vetranie znižuje znečistenie, správa uvádza, že vetracie otvory sú však často neúčinné, nedostatočné alebo málo využívané.

sú detí a dospelí, ktorí už trpia respiračnými ochoreniami. Vlády by mali vytvoriť také legislatívne podmienky, aby ľuďom umožnili prechod od plynu k čistému elektrickému vareniu. A to najmä vzhľadom na všetky zdravotné a environmentálne dôsledky využívania fosílnych palív v našich domácnostiach. Súčasnou revíziou smernice o ekodizajne môže EÚ dokázať, že napĺňa svoju víziu a ambície nulového znečistenia,“ dodala.

Americká lekárska asociácia nedávno [uviedla](#), že plynové sporáky zvyšujú znečistenie vzduchu v domácnosti a ovplyvňujú vznik astmy u detí a závažnosť jej priebehu. [Výskum](#) tiež poukázal na prepojenie využívania plynu v domácnosti a poruchy pozornosti u detí. Nedávna [štúdia](#) zase naznačuje, že varenie na plyne počas tehotenstva môže viesť k hyperaktivite u batoliat. Tiež sa ukázalo, že takéto varenie má negatívny vplyv na dýchací a nervový systém dospelých.

Európsky súdny dvor nedávno [potvrdil](#), že predstavitelia EÚ majú [povinnosť](#) pri regulácii zohľadniť zdravie. Podľa organizácie CLASP a EPHA však súčasné domáce [štandardy](#) varenia v tomto zlyhávajú. Nové štandardy sa očakávajú v nasledujúcom roku. Hoci prípravná štúdia uznala, že varenie je „významným zdrojom znečistenia v interiéri“ pričom plyn vytvára ďalšie znečistenie, štúdia sa sústredila iba na opatrenia na zmiernenie znečistenia. Podľa oboch organizácií by sa mali v rámci nariadenia o ekodizajne do roku 2025 plynové sporáky postupne vyradiť.

Kontakty pre médiá

Organizácia CLASP

- **Hannah Blair**, Manažérka komunikácie organizácie CLASP, hblair@clasp.ngo, tel.č. +1 225 239 9014
- **Michael Scholand**, Európsky hlavný poradca organizácie CLASP, mscholand.consultant@clasp.ngo, tel.č. +44 7931 701 568
- **Nicole Kearney**, Európska riaditeľka organizácie CLASP, nkearney@clasp.ngo, tel.č. +44 75 4486 5924

Európska aliancia verejného zdravia (EPHA)

- **Cristina Pricop**, Junior manažérka správy zásad EPHA, cristina.pricop@epha.org, tel.č. +32 499 35 12 89

Organizácia pre aplikovaný vedecký výskum (TNO)

- **Kees Nanninga**, Tlačový hovorca TNO, kees.nanninga@tno.nl, tel.č. +31 88 866 10 17

Greenpeace Slovensko

- **Barbara Bagiová**, Koordinátorka energetickej a klimatickej kampane Greenpeace Slovensko, barbara.bagiova@greenpeace.org, tel.č. 0908 702 363